

УДК 342.95:69

DOI <https://doi.org/10.36550/2522-9230.2019.7.9>

*Гаран (Стукаленко) Ольга Володимирівна,
доктор юридичних наук, професор,
професор кафедри адміністративного та господарського права
Одеського національного університету ім.І.І.Мечникова
email: olgast1@bigmir.net
<https://orcid.org/0000-0002-6757-6309>*

АКТУАЛЬНІ ПИТАННЯ ПІДВИЩЕННЯ ЕНЕРГОЗБЕРЕЖЕННЯ У СФЕРІ БУДІВНИЦТВА: МІЖНАРОДНИЙ ДОСВІД

Стаття присвячена дослідженню окремих питань міжнародного досвіду щодо підвищення енергоефективності у сфері будівництва на прикладі Німеччини, Австрії. Наголошено, що одним із революційних напрямків розвитку будівельної діяльності є енергозбереження та енергоефективність.

Дана теза узгоджується із Стратегією «Європа-2020». В Стратегії енергоефективність визначена як головний елемент забезпечення сталості використання енергоресурсів.

Зазначено, що енергоефективність – це складний правовий феномен, який має багато рівнів та складових. До основних складових зазначеного правового явища можливо віднести: механізми енергозбереження та енергоефективності в галузях промисловості, в тому числі і містобудівної; механізми побутового енергозбереження та енергоефективності; механізми дотримання стандартів енергоефективності під час створення будівель (споруд); механізми дотримання стандартів енергозбереження й енергоефективності в організаціях, які відповідають за експлуатацію будівель; механізми реалізації освітніх програм по вдосконаленню навичок реалізації програм з підвищення енергоефективності та інші. Висвітлено основні пріоритети розвитку будівельної діяльності у площині енергоефективності й енергозбереження, які позитивно себе зарекомендували і які придатні для застосування в Україні.

Констатовано, що однією зі складових при підвищенні енергоефективності є використання енергозберігаючих технологій у містобудівній діяльності. Аналізуючи міжнародний досвід щодо використання енергозберігаючих технологій у сфері будівельної діяльності, виокремлено три основні домінуючі сучасні міжнародні концепції, які з успіхом реалізуються на практиці: «Пасивний Будинок»; «концепція трьох нулів» або «концепція Активного Будинку»; «Зелена оренда» та розкрита їх сутність. «Пасивний Будинок» – це будівельний стандарт, який є енергоефективним, створює комфортні умови для проживання, водночас є економічним і спричиняє мінімальний негативний вплив на навколишнє середовище. Концепція «Активного Будинку» передбачає поєднання трьох складових: а) використання відновлюваних природних джерел енергії (сонця, вітру, припливів/відливів та п. т.); б) застосування енергозберігаючих технологій; в) будівництво будівлі здійснюється виключно з екологічних матеріалів, які потім можна буде відправити на вторинну переробку. «Зелена оренда» - це договори оренди, в яких орендарі зобов'язуються або отримують заохочення, беручи участь у збереженні води / енергії, зменшенні відходів та їх переробці, використанні небезпечних продуктів очищення та т.п.

Зазначено, що використання найкращих міжнародних напрацювань із урахуванням українських реалій – це праксеологічний інструмент успішного розвитку будівельної галузі України.

Ключові слова: міжнародна практика, енергоефективність, енергозбереження, будівельний стандарт, будівельна діяльність.

Haran (Stukalenko) O. THE CURRENT ISSUES OF ENHANCED ENERGY SAVING IN THE BUILDING AREA: INTERNATIONAL EXPERIENCE

The article is devoted to the study of specific issues of international experience in improving energy efficiency in the field of construction, for example Germany, Austria. It is emphasized that one of the revolutionary directions of development of construction activity is energy saving and energy efficiency.

This thesis is in line with the Europe 2020 Strategy. In the Strategy, energy efficiency is identified as a key element in ensuring the sustainability of energy use.

It is stated that energy efficiency is a complex legal phenomenon with many levels and components. The main components of this legal phenomenon can be attributed to: mechanisms of energy saving and energy efficiency in industries, including urban development; mechanisms of household energy saving and energy efficiency; mechanisms for compliance with energy efficiency standards when constructing buildings (structures); mechanisms for adhering to energy saving and energy efficiency standards in organizations responsible for the operation of buildings; mechanisms for implementation of educational programs to improve the skills of implementing energy efficiency programs and others.

The main priorities of development of construction activity in the field of energy efficiency and energy saving, which have positively proved themselves and which are suitable for use in Ukraine, are highlighted.

It is stated that one of the components in the improvement of energy efficiency is the use of energy saving technologies in urban development. Analyzing international experience in the use of energy-saving technologies in the field of construction activity, three main dominant contemporary international concepts are highlighted, which are successfully implemented in practice: "Passive House"; "The concept of three zeros" or "the concept of the Active House"; Green Lease and their essence. The Passive House is a building standard that is energy efficient, creates comfortable living conditions, is economical and has minimal environmental impact. The Active House concept envisages a combination of three components: a) the use of renewable

natural energy sources (sun, wind, tides / ect, etc.); b) application of energy saving technologies; c) the construction of the building is made exclusively of environmentally friendly materials, which can then be sent for recycling. "Green Lease" is a lease agreement in which tenants commit or are encouraged to participate in water / energy conservation, waste reduction and recycling, hazardous cleaning products, etc.

It is noted that the use of the best international experience in the light of Ukrainian realities is a praxeological tool for successful development of the construction industry of Ukraine.

Key words: international practice, energy efficiency, energy saving, building standard, construction activity.

Постановка проблеми. В умовах сучасної динаміки розвитку економіки конкурентні переваги отримують ті країни, які є стратегічно орієнтованими на безперервне підвищення збереження різноманітних ресурсів, забезпечення ефективності їх використання, взаємодії державних установ, освіти, науки, виробництва та громадського сектору у площині раціонального використання різноманітних ресурсів, застосування сучасної інноваційних високотехнологічних видів виробництва та формування сталих відносин з навколишнім для людей середовищем. Одним із революційним напрямком розвитку економіки є енергоефективність.

В контексті вище зазначеного, питання щодо застосування принципів енергоефективності у практичній діяльності – виклики сьогодення, які обумовлені економічною кризою в нашій державі й світі, подорожчанням традиційних джерел енергії, зменшення їх світових запасів, необхідністю запобігати глобальному потеплінню і т.п. Наприклад, згідно із офіційною статистикою, щороку в Україні втрачається близько 50 відсотків газу, що використовується для опалення житлового фонду. Тому вирішення питань у сфері енергозбереження – гостра потреба для України.

Актуалізується увага до питання енергоефективності і у площині можливості залучення 31,5 тисячі ОСББ України, які бажають зробити свої будинки більш енергоефективними, до Програми комплексної модернізації багатоповерхівок «Енергодім» [1]. Не можливо оминати увагою і той факт, що дії по енергозбереженню і енергоефективності – важливий інструмент модернізації національної економіки. Наприклад, в Україні потреба в інвестиціях у енергоефективність будівель надзвичайно велика: близько 144 000 будинків, а це 80% усіх багатоквартирних будинків, потребують модернізації [1].

Джерела цих коштів різноманітні: А) фінансування Програми з Державного бюджету – у 2018 році було виділено 1,5 млрд грн та цього року передбачено 1,2 млрд грн. [1]; Б) залучення фінансових ресурсів в національну економіку за рахунок фінансової підтримки ЄС та інші.

Так, для запуску та реалізації заходів щодо енергоефективності Україна отримує фінансову допомогу від європейських держав. Наприклад, уряд Німеччини виділив 100 млн євро [1] на проведення цих заходів. І, це не поодинокі випадки. Тому, необхідно враховувати, що – розвиток інституту енергоефективності є одним з найважливіших і найуспішніших напрямків співпраці між Європейським Союзом та Україною.

Аналіз останніх досліджень та публікацій дозволяє стверджувати, що запропонована тема є недостатньо розробленою, хоча полеміка щодо енергозбереження не є новою для науки. Розвиток інституту енергоефективності не можливо здійснювати лише у площині однієї галузі і знаходиться він на міждисциплінарному перетині не лише технічних та економічних наук, а звісно й правознавства. Різноманітні аспекти прояву проблеми феномену енергозбереження та енергоефективності були предметом дослідження у межах технічних, економічних, природничих, правових та інших наук. У першу чергу, слід відзначити ґрунтовні напрацювання Л. Бойко, В. Деревінського, Г. Дзяна, Р. Дзяного, М. Земляного, Д. Зеркалова, Г.Зубко, Ю.Козака, І. Корінько, Л.Лисака, П. Панасенко, Л. Кицкая, Є.Переґуди, В.Плоского, В.Маляренко І.Мамонтова, В.Микитенко, Н.Матвійчука, М. Рудого, С.Савчука, С.Седих, О.Стойко, В. Струка, М. Сухоноса, В.Торкатюка, А. Шевцова та інших.

Але динамічні зміни в суспільстві вимагають подальшого аналізу енергоефективності та енергозбереження як наукової проблематики. Тому, регулювання енергозбереження в національній економіці не втрачають своєї актуальності і у потребують подальшого дослідження із урахуванням реалій сьогодення.

Мета статті – розробка та систематизація теоретичних засад використання енергозберігаючих технологій під час будівництва та визначення пріоритетних векторів розвитку будівельної галузі, враховуючи наявні теоретико-доктринальні положення й норми діючого законодавства у сфері енергозбереження та енергоефективності.

Виклад основного матеріалу дослідження. Реалізація політики енергозбереження в Україні дозволяє отримувати позитивні бонуси, зокрема зменшення обсягів імпорту енергоносіїв; оновлення основних фондів і впровадження нових технологій шляхом економії коштів на імпорті енергоносіїв; зменшення обсягів шкідливих викидів в оточуюче навколишнє середовище у зв'язку з технологічним переоснащенням виробництва; підвищення конкурентоздатності вітчизняних товарів внаслідок зменшення частки енергоресурсів у собівартості продукції; відтермінування вичерпання вітчизняних не відновлюваних енергоносіїв; створення робочих місць; покращення міжнародного іміджу України та т.п.

Українське суспільство тільки почало систематично, планомірно опікуватися питаннями енергозбереження і енергоефективності.

Підґрунтям для ефективного функціонування правового феномену – «енергоефективність» виступає законодавство. Правове поле щодо регулювання суспільних у сфері енергозбереження та енергоефективності в Україні знаходиться на початковій стадії, а тому, осмислення та імплементація міжнародних норм в зазначеній сфері із урахуванням національних інтересів дозволить створити дієву та результативну правову основу для реалізації Національних програм.

Правовим підґрунтям для реалізації різноманітних механізмів енергоефективності в ЄС є Директива 2012/27/ЄС «Про енергоефективність» [2]. Положення Директиви 2012/27/ЄС знайшли своє відображення в національному законодавстві країн-членів Євросоюзу. Наприклад, у Німеччині, положення Директиви ЄС введени в існуючий національний закон (норми) EnEV, який стосується енергозбереження [3].

Відповідно до Стратегії «Європа-2020», прийнятою 26 січня 2011 р. [2], енергоефективність – це головний елемент забезпечення сталості використання енергоресурсів. Із урахуванням стандартів у сфері енергоефективності та вимог ЄС, формується національне законодавство у напрямку зазначеному Планом імплементації Директиви 2006/32/ЄС про ефективність кінцевого використання енергії та енергетичні послуги, а також про скасування Директиви Ради 93/76/ЄС [4].

Енергоефективність – це складний правовий феномен, який має багато рівнів та складових. До основних складових зазначеного правового явища можливо віднести: а) механізми енергозбереження та енергоефективності в галузях промисловості, в тому числі і містобудівної; б) механізми побутового енергозбереження та енергоефективності; в) механізми дотримання стандартів енергоефективності під час створення будівель (споруд); г) механізми дотримання стандартів енергозбереження й енергоефективності в організаціях, які відповідають за експлуатацію будівель; д) механізми реалізації освітніх програм по вдосконаленню навичок реалізації програм з підвищення енергоефективності та інші.

Кожний із цих площин теж має складну конструкцію. Наприклад, рівень механізмів дотримання стандартів енергоефективності під час створення будівель (споруд) включає: дотримання стандартів енергоефективності під час планування містобудівної діяльності, в тому числі створення проектів; використання енергозберігаючих технологій під час будівництва; використання енергозберігаючих будівельних матеріалів; контроль за дотриманням енергоефективних стандартів та інше.

Зупинимося не на передумовах проведення інституційних реформ будівельної галузі та їх взаємозв'язках, а на питаннях використання енергозберігаючих технологій під час будівництва. Оскільки застосування новітніх екологічних технологій – це основа сучасного успішного розвитку.

Аналізуючи міжнародний досвід щодо підвищенні енергоефективності за рахунок використання енергозберігаючих технологій в будівництві можливо виокремити три основні домінуючі сучасні концепції, які не тільки закріплюють певні теоретичні положення, але з успіхом реалізуються на практиці.

Перша революційна будівельна доктрина сучасної технології енергозбереження називається Пасивний Будинок (Passive House). Її сутність – будівництво енергоефективної будівлі, яка є економічною, екологічно та соціальною. Тобто, Пасивний Будинок – це будівельний стандарт, який є дійсно енергоефективним, створює комфортні умови для проживання, водночас є економічним і спричиняє мінімальний негативний вплив на навколишнє середовище [5]. Так, Пасивні Будинки дозволяють заощаджувати до 90% енергії в порівнянні з типовими будинками для центральної Європи і більше ніж 75% порівняно з середнім новим будинком [6]. Зазначений результат досягається завдяки поєднанню при будівництві використанню спеціальних енергоефективних будівельних компонентів та якісною системі вентиляції. Дана концепція енергозбереження привертає до себе увагу також можливість здійснення реконструкції старих будинків із використанням стандартів Пасивного Будинку. Звісно власник не досягне енергетичного Стандарту Пасивного Будинку з питомим споживанням енергії 15 кВт-год / м², але показники від 20 до 35 кВт-год / м² буде отриманий [7].

Другий підхід до енергозбереження – це *Концепція «трих нулів» (Triple Zero) або «Концепція Активного Будинку»*. Сутністю даної концепції є поєднання трьох складових: а) використання відновлюваних природних джерел енергії (сонця, вітру, припливів/відливів та п. т.); б) застосування енергозберігаючих технологій [8]; в) будівництво будівлі здійснюється виключно з екологічних матеріалів, які потім можна буде відправити на вторинну переробку. Даний напрямок енергоефективності в сучасних умовах є найбільш визнаним й перспективним у зв'язку із тим, що передбачає не тільки енергозбереження, а головне в період енергетичної напруженості, недостатності традиційних енергетичних ресурсів дозволяє використовувати самостійно і автономно вироблену енергію із відновлюваних природних джерел енергії. І головне, у випадку виникнення перебоїв з власною енергією «Активні Будівлі» у резервному порядку підключаються до загальної мережі, а потім повертають позичений ресурс назад з надлишком [9]. На практиці ця доктрина реалізується через «будинки з нульовим споживанням енергії» (Zero-energy building). У світовій практиці виділяють кілька типів будівель з нульовим споживанням енергії, зокрема: «нульова» по енергобалансу; «нульова» за видатками на енергоспоживання; «нульова» по викидах CO₂ [8].

Наприклад, у Німеччині вважають, що передумовою реалізації завдань у сфері відновлюваних джерел енергії, є подальше зниження енергоємності економіки країни. За рахунок впровадження енергозберігаючих технологій буде поступово скорочуватись споживання електроенергії (на 10% – до 2020 року й на 25% – до 2050 року у порівнянні з 2008 роком) [10, с. 93].

З 2021 року країни Європейського союзу планують перейти на зведення енергоефективних будинків,

здатних завдяки поновлюваним джерелам виробляти енергії більше, ніж споживати [9].

Третій напрямок енергозбереження стосується орендованого житла – це напрямок – *Зелена оренда* («Green Lease»), або *високоефективна чи енергоефективна оренда*. «Green Lease» – це договори оренди, в яких орендарі зобов'язуються або отримують заохочення, беручи участь у збереженні води / енергії, зменшенні відходів та їх переробці, використанні небезпечних продуктів очищення та т.п. [11].

Процедура заключення договору «Зелена оренда» складніша, ніж традиційна оренда, у зв'язку із необхідністю залучення різних зацікавлених сторін та консультантів(адвокатів з нерухомості, архітекторів, інженерів, фахівців з дизайну та підрядників та інших осіб, які повинні розуміти принципи зеленого будівництва). В той же час, це збільшує ймовірність встановлення реалістичних, виважених підходів до використання будівлі та сприяє використанню «зелених стандартів» на користь орендарів і створює умови для налагодження позитивних відносин «орендар-орендодавець».

До основних переваг концептуального підходу «Green Lease» можливо віднести: відхід від традиційної форми оренди лише житла (будівлі) та формування культури більш тривалої оренди будівлі, так, як чим більше термін оренди тим більше стимулів інвестувати у великі проекти; зменшення тиску на навколишнє середовище за рахунок використання більш зберігаючи технологій, у впровадженні та використанні яких зацікавлені як орендарі так і орендодавці; економія за рахунок зниження витрат на оплату енергоносіїв. «Green Lease» – це спосіб для орендарів та орендодавців працювати разом, щоб заощадити гроші та досягти цілей ефективності будівництва. Оскільки все більше людей стикається зі зростаючими витратами на енергоносії та стають занепокоєними станом довкіллям, зелена оренда стає все більш популярною [11].

Також важливою детермінантою розвитку інституції енергозбереження є державна підтримка Національних програм у зазначеній сфері. У цьому сенсі цікавим є досвід Австрії. У країні є ціла структура організацій, які допомагають у питаннях енергозбереження і енергоефективності. Наприклад, Палата економіки Австрії зі своєю регіональною мережею у всіх дев'яти федеральних землях, Асоціація галузей промисловості, Австрійська асоціація споживачів, Австрійське агентство з ефективного використання енергії, яке розробляє методи і засоби підвищення енергоефективності в промисловості. Не стоять осторонь і міністерства, інші владні структури, надаючи різні послуги або ж фінансуючи роботи з енергозбереження [3].

Окреме місце в ЄС серед заходів по енергозбереженню належить енергоаудиту. Для досягнення позитивного ефекту необхідно застосувати комплексний підхід із метою залучення всього існуючого потенціалу енергозбереження, зокрема заощаджень у енергопостачанні та секторах кінцевого споживання. Щоб задіяти потенціал енергозбереження у певних сегментах ринку, де енергетичний аудит, як правило, не проводиться на комерційній основі (наприклад, у сегменті малих і середніх підприємств державам-член ЄС) розробляються програми заохочення цих підприємств до проведення енергетичних аудитів [2].

Правовим підґрунтям для проведення енергетичних аудитів виступають відповідні європейські та міжнародні стандарти, такі як EN ISO 50001 (Системи енергетичного менеджменту) чи EN 16247-1 (Енергетичні аудити) або, якщо з урахуванням енергетичного аудиту, EN ISO 14000 (системи екологічного менеджменту), із урахуванням положень Додатку VI Директиви 2012/27/ЄС.

Висновки. Осмислення та імплементація міжнародного досвіду із урахуванням національних особливостей дозволить у більш короткі строки перевести містобудівну галузь України на сучасний рівень будівництва та досягнути більш ефективних результатів по реалізації Національної Програми по енергоефективності.

У сфері енергоефективності й енергозбереження та у площині будівельної діяльності ще багато належить зробити. Україна знаходиться тільки на початку шляху і визначення ефективного, дієвого напрямку розвитку – пріоритет часу. Але перші кроки вже зроблені – це запуск у вересні 2019 року Програми «Енергодім». Реалізація Програми один із поштовхів для розвитку економіки України. Дієвість цієї Програми буде проявлятися у: а) створенні підґрунтя для зростання економічного благополуччя населення за рахунок економії на комунальних послугах й підвищенні рівня енергоефективності житла; б) міжнародній співпраці у сфері енергоефективності. Головними очікуваними наслідками такої взаємодії повинні стати певні позитивні результати, зокрема: у вигляді зниження рівня викиду парникових газів CO₂; впровадження заходів з енергозбереження; ефективного використання енергетичних ресурсів.

Тому, зрозумілим є підвищений інтерес до проблематики енергозбереження та енергоефективності. Так, в Україні вже прийнята низка актів щодо впровадження норм енергоефективності та енергозбереження, зокрема Закон України « Про енергетичну ефективність будівель», але це недостатньо для стрімкого розвитку сучасного будівництва.

Також, вивчення міжнародного досвіду у сфері енергоефективності та енергозбереження дозволяє стверджувати, що основним стимулом у розвитку будівельної галузі є державна підтримка. Ураховуючи це, в Україні запроваджено Програма «Енергодім» передбачено часткове відшкодування витрат на заходи з енергоефективності у розмірі 40% вартості прийнятних заходів/робіт для пакету «Легкий» та 50% для пакету «Комплексний» [1].

Аналіз літератури та міжнародного законодавства дозволяє використовувати перевірені часом та практикою механізми застосування стандартів по енергоефективності та енергозбереження. У багатьох

розвинених країнах (наприклад, Німеччині та інших) існує сформовані, зокрема: деталізоване законодавство; ефективно функціонуючі механізми застосування стандартів енергоефективності та енергозбереження під час будівництва та реконструкції споруд (будівель), а це стимулює ці процеси; створені інституційні інструментарії успішної взаємодії публічних та приватних інтересів під час впровадження та застосування зазначених стандартів у сфері будівництва. Використання найкращих міжнародних напрацювань із урахуванням українських реалій – це праксеологічний інструмент розвитку будівельної галузі України.

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ:

1. Фонд енергоефективності презентував програму модернізації житлового фонду України URL: <https://www.kmu.gov.ua/ua/news/fond-energoefektivnosti-prezentuvav-programu-modernizaciyi-zhitlovogo-fondu-ukrayini>. (дата звернення: 18.10.2019).
2. Про енергоефективність: Директива 2012/27/ЄС від 25 жовтня 2012 р. URL: <http://enref.org/docs/dyrektyva-2012-27es-pro-enerhoefektyvnist/>. (дата звернення: 18.10.2019).
3. Дробішинець С.Я., Романюк Н.Г. Закордонний досвід в галузі енергозбереження та енергоефективності. *Сучасні технології та методи розрахунків у будівництві*. 2015. Вип. 4. С. 48-55.
4. План імплементації Директиви 2006/32/ЄС Європейського Парламенту і Ради про ефективність кінцевого використання енергії та енергетичні послуги, а також про скасування Директиви Ради 93/76/ЄЕС. URL: <http://enref.org/docs/dyrektyva-2012-27es-pro-enerhoefektyvnist/> (дата звернення: 18.10.2019).
5. Пасивний Будинок. URL: <http://passivehouse-igua.com/passive-house> (дата звернення: 18.10.2019).
6. Стандарт Пасивного Будинку. URL: <http://passivehouse-igua.com/passive-house/passive-house-standard/> (дата звернення: 18.10.2019).
7. 10 міфів щодо Пасивних Будинків. URL: <http://passivehouse-igua.com/passive-house/passive-house-fag/> (дата звернення: 19.10.2019).
8. Міжнародний досвід використання енергозберігаючих технологій в будівництві Міжнародний досвід використання енергозберігаючих технологій в будівництві URL: <https://energox.com.ua/2018/05/03/mizhnarodnyj-dosvid-vykorystannya-energozberigayuchykh-tehnologij-v-budivnytstvi-2/> (дата звернення: 18.10.2019).
9. Європейців зобов'язують будувати «активні» будинки. URL: <https://ecotown.com.ua/news/YEvropeysiv-zobov-yazhut-buduvaty-aktyvni-budynky/> (дата звернення: 17.10.2019).
10. Перегуда Є.В., Стойко О.М., Деревінський В.Ф., Семко В.Л., Мамонтов І.О., Місержи С.Д. Політика енергоефективності та енергозбереження як чинник національної консолідації: проблеми формування та реалізації: Монографія. Київ-Тернопіль: «Економічна думка», 2018. 202 с.
11. Green Leasing. URL: <https://www.go-gba.org/resources/green-building-methods/green-leasing/> (дата звернення: 18.10.2019).

REFERENCES:

1. Fond enerhoefektyvnosti prezentuvav prohramu modernizatsiyi zhytlovoho fondu Ukrayiny [The Energy Efficiency Fund presented a program of modernization of the housing stock of Ukraine]. Retrieved from <https://www.kmu.gov.ua/ua/news/fond-energoefektivnosti-prezentuvav-programu-modernizaciyi-zhitlovogo-fondu-ukrayini> [in Ukrainian].
2. Pro enerhoefektyvnist' : Dyrektyva 2012/27/YES vid 25 zhovtnya 2012 r [«On energy efficiency» Directive 2012/27 / EC of 25 October 2012]. Retrieved from <http://enref.org/docs/dyrektyva-2012-27es-pro-enerhoefektyvnist/> [in Ukrainian].
3. Drobysheynets, S., & Romanyuk, N. (2015). Zakordonnyy dosvid v haluzi enerhozberezheniya ta enerhoefektyvnosti. *Suchasni tekhnolohiyi ta metody rozrakhunkiv u budivnytstvi – Modern technologies and methods of calculations in construction*, 4, 48-55 [in Ukrainian].
4. Plan implementatsiyi Dyrektyvy 2006/32/YES Yevropeys'koho Parlamentu i Rady pro efektyvnist' kintsevoho vykorystannya enerhiyi ta enerhetychni posluhy, a takozh pro skasuvannya Dyrektyvy Rady 93/76/YEES. [Implementation plan for Directive 2006/32 / EC of the European Parliament and of the Council on energy end-use efficiency and energy services and repealing Council Directive 93/76 / EEC]. Retrieved from <http://enref.org/docs/dyrektyva-2012-27es-pro-enerhoefektyvnist/> [in Ukrainian].
5. Pasyvnyy Budynok. [Passive House]. Retrieved from <http://passivehouse-igua.com/passive-house> [in Ukrainian].
6. Standart Pasyvnoho Budynku. [Passive House Standard]. Retrieved from <http://passivehouse-igua.com/passive-house/passive-house-standard/> [in Ukrainian].
7. 10 mifiv shchodo Pasyvnykh Budynkiv. [10 Myths About Passive Homes]. Retrieved from <http://passivehouse-igua.com/passive-house/passive-house-fag/> [in Ukrainian].
8. Mizhnarodnyy dosvid vykorystannya enerhozberihayuchykh tekhnolohiy v budivnytstvi Mizhnarodnyy dosvid vykorystannya enerhozberihayuchykh tekhnolohiy v budivnytstvi. [International experience in the use of energy-saving technologies in construction International experience in the use of energy-saving technologies in construction]. Retrieved from <https://energox.com.ua/2018/05/03/mizhnarodnyj-dosvid-vykorystannya-energozberigayuchykh-tehnologij-v-budivnytstvi-2/>

energizberigayuchyh-tehnologij-v-budivnytstvi-2 [in Ukrainian].

9. Yevropeytsiv zobov'yazhut' buduvaty «aktyvni» budynky. [*Europeans will be obliged to build "active" houses*]. Retrieved from <https://ecotown.com.ua/news/YEvropeytsiv-zobov-yazhut-buduvaty-aktyvni-budynky> [in Ukrainian].

10. Pereguda, E., Stoyko, O., Derevinsky, V., Semko, V., Mamontov, I., & Miserzhi, S. (2018). Polityka enerhoefektyvnosti ta enerhozberezhennya yak chynnyk natsional'noyi konsolidatsiyi: problemy formuvannya ta realizatsiyi. Kyiv-Ternopil: "Economic Thought" [in Ukrainian].

11. Green Leasing. Retrieved from: <https://www.go-gba.org/resources/green-building-methods/green-leasing> [in English].

Стаття надійшла до редакції 25.09.2019

УДК 351.74:342.922

DOI <https://doi.org/10.36550/2522-9230.2019.7.10>

*Легеца Євген Олександрович,
доктор юридичних наук, доцент
кафедри адміністративного та митного права
Університету митної справи та фінансів
e-mail: yevhenleheza@gmail.com
<https://orcid.org/0000-0001-9134-8499>*

ЗАРУБІЖНИЙ ДОСВІД РЕСПУБЛІКИ МОЛДОВА ТА ПРИБАЛТІЙСЬКИХ ДЕРЖАВ (ЕСТОНСЬКОЇ РЕСПУБЛІКИ, ЛИТОВСЬКОЇ РЕСПУБЛІКИ) ЩОДО НАДАННЯ ПУБЛІЧНИХ ПОСЛУГ ТА ШЛЯХИ ЙОГО ІМПЛЕМЕНТАЦІЇ У ВІТЧИЗНЯНЕ ЗАКОНОДАВСТВО

У статті висвітлено зарубіжний досвід Республіки Молдова та прибалтійських держав (Естонської Республіки, Литовської Республіки) щодо надання публічних послуг та шляхи імплементації його у вітчизняне законодавство. Розкриті нормативно-правові акти надання публічних послуг в країнах Республіки Молдова, Естонської Республіки та Литовської Республіки. Запропоновано напрями удосконалення законодавства України про надання публічних послуг з урахуванням зарубіжного досвіду, а саме: цілодобовий зручний доступ для всіх користувачів, особливо осіб з обмеженими можливостями або тих, які працюють чи навчаються за кордоном, зі збереженням конфіденційності; використання різних дистанційних каналів комунікації, що, в свою чергу, призводить до зниження вартості такої послуги та до прискорення строку надання різних видів публічних послуг споживачам і, як наслідок, покращення екологічної ситуації (зменшуються викиди палива; витрати паперу тощо); надання публічних послуг в одному місці («єдиний офіс», «єдино вікно» тощо), що дає змогу в повному обсязі задовольнити потреби споживачів.

Охарактеризовано досвід прибалтійських країн (Латвійської республіки, Естонської республіки), можемо визначити такі позитивні аспекти надання публічних послуг в електронній формі: цілодобовий зручний доступ для всіх користувачів, особливо осіб з обмеженими можливостями або тих, які працюють чи навчаються за кордоном, зі збереженням конфіденційності; використання різних дистанційних каналів комунікації, що, в свою чергу, призводить до зниження вартості такої послуги та до прискорення строку надання різних видів публічних послуг споживачам і, як наслідок, покращення екологічної ситуації (зменшуються викиди палива; витрати паперу тощо); надання публічних послуг в одному місці («єдиний офіс», «єдино вікно» тощо), що дає змогу в повному обсязі задовольнити потреби споживачів; зменшення адміністративного навантаження на систему органів влади: як приклад, електронні рахунки-фактури та документи завжди є доступними в особистому порталі споживача, де зберігаються всі фінансові документи тощо; спрощена форма заповнення заяв, бланків тощо, що, у свою чергу, усуває можливість припуститися технічних помилок. Усе це загалом зменшує корупційні ризики і підвищує рівень довіри до органів публічної адміністрації.

Ключові слова: «єдине вікно», «єдиний офіс», електронний доступ, імплементація, послуга, публічна послуга.

Leheza Ye. EXTERNAL EXPERIENCE OF THE REPUBLIC OF MOLDOVA AND PRIVILEGED STATES (THE ESTONIAN REPUBLIC OF LITHUANIA) ON THE PROVISION OF PUBLIC SERVICES AND THE WAYS OF THEIR IMPLEMENTATION IN THE DOMESTIC LEGISLATION

The article deals with the foreign experience of the Republic of Moldova and the Baltic states (the Republic of Estonia, the Republic of Lithuania) regarding the provision of public services and ways of its implementation in domestic law. The normative-legal acts of providing public services in the countries of the Republic of Moldova, the Republic of Estonia and the Republic of Lithuania are disclosed. The directions of improvement of the legislation of Ukraine on the provision of public services in the light of foreign experience are offered, namely: round-the-clock convenient access for all users, especially those with disabilities or those who work or study abroad, while maintaining confidentiality; the use of various remote communication channels, which in turn leads to a reduction in the cost of such a service and to accelerates the timing of provision of various types of public services to consumers and, as a result, to improve the environmental situation (reducing emissions, paper costs, etc.); provision of public services in one place ("single office", "one window", etc.), which allows to fully satisfy the needs of consumers.